

ژان فیلیپ لانکو
دومینیک لانکو

رنگ‌های جهان

جغرافیای رنگ

با مقدمه دکتر جهان‌شاه پاکزاد
ترجمه شورا شهریاری

Lenclos, Jean-Philippe

سرشناسه: لانکلو، ژان-فیلیپ

عنوان و نام پدیدآور: رنگ‌های جهان: جغرافیای رنگ / نویسندگان ژان فیلیپ لانکو، دومینیک لانکو؛ مترجم شورا شهریار. مشخصات نشر: تهران: سازمان زیباسازی شهر تهران، انتشارات، ۱۳۹۸.

مشخصات ظاهری: ۲۹۲ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۸۱-۴۴-۶

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: عنوان اصلی: Couleurs du monde

یادداشت: کتاب حاضر از متن انگلیسی تحت عنوان «Colors of the world: the geography of color» به فارسی برگردانده شده است.

عنوان دیگر: جغرافیای رنگ.

موضوع: رنگ در معماری

Color in architecture

موضوع: مسکن

Dwellings

موضوع: معماری بومی

Vernacular architecture

شناسه افزوده: لانکلو، دومینیک

Lenclos, Dominique

شناسه افزوده: شهریار، شورا، ۱۳۶۸، مترجم

Shahriari, Shora

شناسه افزوده: سازمان زیباسازی شهر تهران. انتشارات

رده بندی کنگره: NA ۲۷۹۵

رده بندی دیویی: ۷۲۹/۴

شماره کتابشناسی ملی: ۵۹۶۹۹۱۳

رنگ‌های جهان؛ جغرافیای رنگ

Colors of the world: the geography of color

نویسندگان: ژان فیلیپ لانکو، دومینیک لانکو

ترجمه: شورا شهریار

با مقدمه دکتر جهان‌شاه پاکزاد

ناشر: انتشارات سازمان زیباسازی شهر تهران

چاپ نخست: ۱۳۹۸

شمارگان: ۵۰۰ جلد

لیتوگرافی و چاپ: موسسه همشهری

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۹۸۱-۴۴-۶

قیمت: ۶۵۰۰۰ تومان

نشانی: تهران، میدان شهدای هفتم تیر، خیابان شهید مفتاح جنوبی، نبش کوچه شهید شیرودی

پلاک ۲، سازمان زیباسازی شهر تهران

تلفن: ۸۸۸۱۴۹۲۹-۰۲۱ و ۹۶۰۴۴۰۰-۰۲۱ کد پستی: ۱۵۸۴۹۱۷۴۱۱

نشانی سایت اینترنتی: www.zibasazi.ir

حق چاپ و نشر این اثر متعلق به سازمان زیباسازی شهر تهران بوده و هرگونه کپی

یا نقل مطالب با ذکر منبع، بلامانع است.

دنیای ما رنگارنگ‌تر از آن است که بتوان انکار نمود. هر موجودی که در این دنیا حضور دارد رنگین است و در زیر تابش متغیر نور، حالات مختلفی به خود می‌گیرد. رنگ، علامت مشخصه هر شیء طبیعی است و به آن رنگ نیز تصور می‌شود؛ خواه تیره باشد خواه روشن.

با آنکه رنگ در زندگی عاطفی ما نقش مهمی را عهده دار است ولی اکثر آنسبت به تأثیر آن توجه کافی نداریم. به نظر می‌رسد فراوانی عناصر رنگی پیرامون ما از چنان تنوعی برخوردار است که توان شناخت آن را از ما گرفته و زمانی که قرار است برای عنصری مصنوع در محیط به انتخاب رنگ بپردازیم، بی توجه به همه مؤلفه‌های آن، شتابزده رنگی را برمی‌گزینیم. تغییر در رنگ طبیعی موجودات پیچیده‌تر از آن است که هر کس جرئت انجام آن را داشته باشد. ولی عناصر مصنوع با امکانات فناوری امروز، انتخاب هر رنگ را فراهم کرده است. در واقع، این امکان در واقع جسارتی به انسان داده که نیمی از آن از روی نا آگاهی است.

با آنکه رنگ تنها یکی از ویژگی‌های هر چیز مادی است و در کنار آن ویژگی‌های ظاهری متعددی چون شکل، حجم، بافت ساختار، وزن، دما، و ... نیز مطرح‌اند، ولی پیچیدگی همین یک ویژگی، تمام ویژگی‌های دیگر ماده بیشتر است.

ما در جهانی زندگی می‌کنیم که از عناصر ثابت (بنا، فضا، گیاه و ...) تا متحرک (آدم‌ها، خودروها و ...)، از ریز (سنگریزه) تا درشت (صخره)، از طبیعی (رنگ گیاهان و جانوران و ...) تا مصنوع (لباس‌ها، نماها، و ...) تشکیل شده است. برخی رنگ ثابت دارند و برخی متغیر. برخی نو یا درخشان‌اند و برخی کهنه و رنگ‌پریده. برخی سازمانی و استاندارد هستند و برخی ذوقی و اختیاری. فضاها در طول ساعات شبانه روز و فصل‌ها به دلیل تغییر دائمی نور، رنگ‌های مختلفی به خود می‌گیرند. برخی موجب شادمانی‌اند و برخی مواقع موجب غم و اندوه. فراموش نشود که رنگ یک عنصر فرهنگی است. هم بر فرهنگ تأثیر می‌گذارد و هم از فرهنگ تأثیر پذیرفته است. به همین خاطر، اقوام مختلف ترجیحات رنگی خود را دارند و رنگ تعلق خود را به ابزار و وسایل مورد نیاز خود می‌زنند. رنگ

طبیعی یک منطقه هم نقش مهمی در خلق و خوی مردم آن دیار دارد. این تعامل چنان آشکار است که هر نقطه از جهان رنگ‌های خاص خود را دارد. کافی است به دلخواه رنگی ناهماهنگ به این محیط بیافزاییم تا مانند اثر پرزدن بال پروانه در زمان و گوشه‌ای دیگر از زندگی جماعت، طوفانی بنیان کن برپا نماییم. همین اهمیت و حساسیت شدید رنگ در زندگی باعث شده است تا «تنظیم شرایط رنگی محیط» به یکی از خواست‌های مدنی تبدیل شود.

رنگ در معماری و شهرسازی، مانند نقاشی صرفاً جمع کردن رنگ‌مایه‌ها کنار یکدیگر نیست. جنبه‌های فنی (شیمی و فیزیک رنگ)، تأثیر اجتماعی-روانی آن بر شهروندان و صرفه اقتصادی آن، فناوری و نیروی متخصص لازم نیز از اهمیت سرنوشت‌سازی برخوردار است. تنها یک لحظه به تفاوت ماهوی شهر با یک بوم نقاشی توجه کنید تا تعدد عوامل تأثیرگذار بر تنظیم رنگ در شهر را نسبت به بوم نقاشی دریابید. در چند قرن اخیر، دانشمندان فراوانی از رشته‌های مختلف به بررسی و پژوهش درباره جنبه‌های مختلف رنگ، از شیمی آن گرفته تا تأثیر روانی رنگ پرداخته‌اند. بسیاری از رازهای رنگ کشف شده است ولی دانش بشری اندر حجم یک کوچه است. هنوز در ابتدای کشف قانونمندی‌های حاکم بر رنگ هستیم و نمی‌توان اصول و ضوابطی متقن در استفاده از آن، به‌ویژه، در رابطه با شهر ارائه نمود. لذا امید است ضوابط و مقرراتی از روی سلیقه شخصی و شتابزده به جامعه تحمیل نگردد.

کتاب حاضر، شروعی موفق از سوی یک زوج هنری، یعنی دومینیک و ژان فیلیپ لانکو است که بعد از یک سفر رنگی به گوشه و کنار این کره خاکی نشان می‌دهد که هر گوشه دنیای ما چقدر رنگارنگ و متفاوت از یکدیگر است. نگارندگان این کتاب با ارزش با استفاده از روش ابداعی خود که گیاتشناسی یا زمین‌نگاری رنگ‌ها نامیده‌اند، چگونگی استفاده از رنگ در هر بوم و جماعتی را از طریق بررسی رنگ، خاک، مصالح ساختمانی، نور و اقلیم، نمادپردازی و معانی پنهان در آن را معرفی کرده‌اند. البته در این پژوهش اصل توجه به کالبد و

بناها معطوف شده و شخصیت یا کاراکتر رنگی مکان از عناصر کالبدی ساختمان‌ها به دست آمده است. در این میان حضور انسان‌ها و فعالیت‌هایشان که با البسه، ابزار و وسایل رنگارنگ ایشان از جمله خودروها می‌توانستند کاراکتر مکان را واقعی‌تر گردانند، کمرنگ است. هر جا که خودرویی دیده می‌شود ناخواسته بوده و مزاحم عکاسی نگارندگان کتاب است.

به احتمال زیاد، اضافه کردن این عوامل مسئله را پیچیده‌تر از آن می‌کند که هدف نگارندگان بود؛ یعنی معرفی روش برداشت و تحلیل ابداعی خودشان با این روشنی، جذابیت و سادگی تحسین برانگیز بود. به همین دلیل کنار گذاشتن عوامل مذکور توجیه‌پذیر است.

موضوع دیگری که شاید به صورت ناخودآگاه بر کل کتاب حاکم است، معطوف بودن توجه این زوج هنری صرفاً به معماری و بافت سنتی شهر یا روستای مورد بررسی است. این موضوع رنگ و بویی نوستالژیک به کتاب داده است و می‌تواند این شبهه را برانگیزد که برخی فرهنگ را مترادف سنت ببینند.

به‌نوبه خود از مترجم گرامی و دیگر اشخاصی که در آماده‌سازی این کتاب با ارزش و آموزنده همت گماشتند، سپاسگزارم.

این اقدام شایسته در ترجمه و نشر کتاب حاضر توسط سازمان زیباسازی شهرداری تهران قابل تقدیر است. زمان چاپ آن بسیار به‌موقع و کارساز است و می‌تواند به طراحان شهری کمک فراوانی رساند. امید است مسئولان ما و متولیان فضاهای شهری نیز مانند سازمان زیباسازی متوجه اهمیت رنگ و تنظیم آن در شهر شده و آن را یک اقدام فرهنگی مهم تلقی نمایند.

دکتر جهان‌شاه پاکزاد
استاد طراحی شهری